

5012
Q. B. V. D. 127.

FRUCTUS
ESCULENTI,

Quos,

DISSERTATIONE DIÆTETICA,
CONSENTIENTE

NOBILISS. NEC NON EXPERIENTISS. FACULT.
MEDICA AD ACAD. REG. UPSAL.

MODERANTE

D:O DOCT. CAROLO

VON LINNÉ,

EQUITE AURAT. DE STELLA POLARI.

S:Æ R:Æ M:TIS SVECIÆ ARCHIATRO

MEDICIN. ET BOTAN. PROFESSORE REG. ET ORD.

ACAD. SCIENT. UPSAL. HOL. PARIS. PETROPOL. BEROL.

IMP. NAT. CUR. BERNENS. LONDIN. ANGLOR.

MONSPEL. TOLOS. ET FLORENT. EDINB.

MEMBRO.

PUBLICO SCRUTINIO SUBJICIT.

JOHANNES SALBERG

HOLMIENSIS.

IN AUDIT. CAROL. MAJ. D. XI. JUNII.

ANNI MDCCLXIII. 1763

H. A. M. S.

UPSALIÆ.

*Sanus homo, qui & bene valet & suæ spontis est
nullis obligare se legibus debet. Hunc oportet va-
rium habere vitæ genus.*

CELSUS.

D. D.

§. I.

eus optimus maximus totum qui ornavit terrarum orbem multifariis Omnipotentiae & Bonitatis suae speciminibus, inque illis etiam hominem locavit; ei quoque ut & ceteris animalibus e tellure alimentum subministravit. Homini esculenta sunt copiosissima, plurima; nam Mammalia & Aves,

Amphibia & Pisces, Insecta & Vermes, suo quæquæ modo hominibus victum præbent, & præterea Vegetabilia partim radices & caules, partim folia & flores, partim denique fructus porrigunt. Ejusmodi alimentis, corpus hominis, cum & viribus vitæ & motu indies conteratur, indies quoque opus habet; horum vero omnium quæ esculenta sunt, huic usui non æquali se commendant utilitate, sed alterum alteri præferendum; hinc ideo promanat quæstio: an hoc vel illud cibi genus homini magis conveniat; hujus ad solutionem nodi multi multa

A

do-

docuerunt; cæteris vero mihi præstare argumenta videntur ab instrumentis alimentariis homini propriis, aut etiam ab ordine naturali, desumpta.

Homini a Natura prorsus nudo, calidiores, intra Tropicos, regiones destinatas esse verisimillimum videtur, etsi industria atque sagacitate sua frigidiores sibi regiones habitabiles fecit. Perennis in illis æstas, per totum annum vegetabilia viridia & flores & fructus proferre facit, adeo ut locus ipse natalis hominem Phytophagum declamat. Ad hæc, unicuique Animalium generi sua dedit instrumenta alimentaria Creator O. M; Feris acutos dedit ungues, prædam lacerandi retinendique gratia; Talpis aliisque amplas creavit palmas, quibus fodendo sibi victum acquirunt; Simia manus fructibus legendis aptas adepta est, & sic porro; primaria vero instrumenta cibaria dentes judicantur, hi aliter creati Ferris quæ carnes, aliter Pecoribus quæ folia comedunt, aliter Gliribus, quæ rodendo sibi victum parant. Homo vero nulli animalium proprius accedit Simia, quæ cum convenit & manibus & dentibus, horum quatuor incisores fructus conscindunt, solitarii lanarii contundunt, & molares plures mola quasi conterunt; denique etiam Pueri, quorum adhuc propensio immutata sit, per instinctum naturalem, fructus appetunt. Sit adeoque homo a natura Phytophagus, quemadmodum etiam sunt gentes quædam Indiæ, Gymnosophistas Brachmanes loquor, quæ nil nisi fructus comedunt maturos, aut etiam Lotophagi Palmæ dactylis fere solis vitam & diuturnam & sanam sustentantes; primos quoque homines fructus comedisse & Sacri & Profani dicunt auctores. Fructus itaque maturos esculentos sapidissimum, saluberrimum, & naturæ maxime convenientem homini subministrare cibum, ubi sufficiente habeantur copia, sentio.

Qui fructuum rejicere utilitatem tentarunt, alia inter quoque proferunt: Pueris a copia ingesta varia supervenire mala, ut infarctus glandularum, Scrophulæ, Scabies, Dysenteria, Cholera &c. sed fructuum qualitates valde differunt, jam alimenta, jam medicamenta, jam iterum venena in se continent, & ad hæc, saluberrimus quisque fructuum, si absque motu debito ingurgitatur, ut a nobilium frequenter fit infantibus, facile noxius evadit. Quod vero nautæ, carnibus diu comestis, a fructibus Indiæ devoratis Dysenteria, Cholera &c. corripuntur, subitæ alimenti mutationi adscribendum, facile mihi concedi credo. A diuturna etjam & copiosa unius licet comestatione fructus, varia vel per tædium pullulant vel per ingestam copiam, mala; Creator O. enim prudentem fructuum homini varietatem suppeditavit, qua uti, non abuti licet.

Materia diætetica fructuum esculentorum diu inter Medicorum libros & Diæteticorum scripta frustra desiderata fuit; non enim mediocrem in Botanologia hoc opus postulavit cognitionem: nunc vero temporis, quo omnis res herbaria, Nobilissimi Domini Præsidis assiduis laboribus claruit, hoc primarium hominis alimentum Tibi B. L. tradere audeo, satis, si aliquam adferre possim utilitatem, me habere sentiens. Fructus itaque vel Pericarpia quædam esculenta, B. L. quorum divisionem, in BACCAS, DRUPAS, POMA, LEGUMINA & SEMINA, quæ vel nuda sunt ut CEREALIA, vel non nuda ut NUCES, quæque plus commodi secum habere visa fuere, hisce pagellis habes.

CLASSIS I.

BACCÆ
INDIGENÆ.

- I. FRAGARIA vesca (*Smultron*) herba perennis. Fl. Sv.
450. Meæ. Med. 245. A 2 Frag.

Fragaria pratensis & *chiloensis* vix specie differunt;
sed magis aquosæ & minus odoræ sunt.

FRUCTUS e receptaculo factus, extus ruber, subacescens,
aquosus, odoratus, gratus; copia vix nocet, diaphoreticus,
diureticus urina violacea, subrefrigerans; solvit concre-
tiones tartareas, unde Podagricis & Calculosis sacra an-
chora; Phthysicos harum esu restitutos testatur Hoffman.

2. RUBUS *idaeus* (Hallon) fruticoso-biennis, aculeatus
Fl. Sv. 446. Mat. Med. 242.

FR. compositus, ruber, acidulus, subodorus, gratus, re-
frigerans, concretiones tartareas resolvit, sed minus
priori; Rob inde sapidum paratur; Varietas baccis al-
bis dulcior est, sed saepe larvis contaminatæ sunt baccæ.

3. RUBUS *fruticosus* (brombår) frutex aculeatus. Fl. Sv.
445.

FR. compositus, niger, acidus, odoratus, gratior præceden-
ti, rarius apud nos prostat. Cum vino gratior evadit.

4. RUBUS *cæsius*. (kalfbiortron) frutex aculeatus, Fl.
Sv. 445.

FR. compositus, niger, rore cærulescente, sapore præce-
dentis; crudus placet, Rob succedaneum Mori; vino ru-
bro infusus id gratius reddit.

5. RUBUS *occidentalis*. frutex Americæ septentrionalis,
cicur.

FR. facie & sapore antecedentium, sed iis gratior, nunc
temporis primo hortos nostros intravit.

6. RUBUS *saxatilis* (stenbår) herba reptans, perennis
Fl. Sv. 447.

FR. distinctis acimis, præcedentibus magis aquosus, mi-
nus vero sapidus, solis fere pueris legitur.

7. RUBUS *arcticus* (åkerbår) herba arctica, Helsingiæ,
Laponiæ, Sibiria & Americæ septentrionalis. Fl. Sv.
448. Mat. Med. 243. hortos nostros facile intrabit.

FR. fusco-ruber, acidulus, fragans, suavissimus omnium

Europæorum, refrigerans, cordialis, diaphoreticus; conditus e Norlandia nobis adfertur, de hac planta dissert. 1715 edita est in 8:vo Præs. Rudbeckio.

8. RUBUS *Chamæmorus* (*hiortron*) herba perennis uliginosa Sveciæ & Norvegiæ. Fl. Sv. 449. Mat. Med. 244.

FR. *submaturus extus ruber & acidulus, maturus vero flavus, aquosus, vix acescens, subfatuus, humectans omnium maxime, hinc antiscorbuticum præstantissimum; conditus culinas nostras ad acetaria byberna intravit; in Phthisi & Hæmoptysi commendatur. Lappones baccas sub nive sepultas diu recentes servant.*

9. ROSÆ *variæ* (*Rosor*) frutices aculeati Fl. Sv. 441. Mat. Med. 241.

FR. *e calyce succulento factus, acescens, sed probe exacinandus; crudus non placet, siccatus vero servatur, ut juscula inde parentur, apud nostrates.*

10. CRATÆGUS *Aria* (*Oxel*) arbor nostras maritima Fl. Sv. 433. Mat. Med. 234.

FR. *farinaceus, succoso-subfatuus, flatulentus, nobilioribus neglectus, sero maturescens, rusticis puerisque tantum sapidus; siccatus & molitus farinæ loco in annonæ caritate adhiberi potest.*

11. RIBES *rubrum* (*Wimbâr*) frutex septentrionalis cicur. Fl. Sv. 205. Mat. Med. 234.

FR. *acidus, sapidus, refrigerans, aquæ intinctus cum saccharo pulverisato editur; præstans hinc paratur Rob, etiam cum saccharo conditur. Phthificis noxius cencetur. Bonetus. Varietas baccis albis dulciôr est.*

12. RIBES *nigrum* (*svarta Wimbâr*) frutex septentrionalis cicur Fl. Sv. 207. Mat. Med. 100.

FR. *acidulus, priori minus gratus, odore subnarcotico, sed mitiori quam folia; in Angina rob commendatur.*

13. RIBES *alpinum* (*måbâr*) frutex sylvaticus cicur Fl. Sv. 206.

- FR. *subdulcis, fatuus, fere a pueris solis legitur.*
14. RIBES *uva crispa* (krusbår) frutex aculeatus cicur
Fl. Sv. 208.
FR. *aquosus, subdulcis, parum acidulus, maturus imprimis pueris sapit, immaturus coctus cum cremore lactis editur, vel elixatus in ampulla vitrea probe clausa asservatur ad seram hyemem pro acetariis. Varietates baccis luteis, hirtis, rubris, parum differunt. Ribes Cynosbati occultis aculeis pueris insensum.*
15. VACCINIUM *Myrtillus* (Blåbår) frutex sylvaticus
Fl. Sv. 333. Mat. Med. 184.
FR. *niger rore cærulescente, ora manducantis inquinans, crudus non ingratus, succus ad fartus culinaves servatur.*
16. VACCINIUM *uliginosum* (Odon) fruticulus uliginosus
Fl. Sv. 332.
FR. *extus cæruleus, intus albus, aquosus, fatuus, vix æstimatur; copiose sumtus temulentiam excitat.*
17. VACCINIUM *Vitis idæa* (Lingon) suffrutex sempervirens
Fl. Sv. 334. Mat. Med. 185.
FR. *acidissimus, dentes stupefaciens, unde varius comeditur, nisi a rudioribus: conditus ad acetarium frequentissime adhibetur.*
18. VACCINIUM *Oxycoccus* (Tranbår) herba palustris
Fl. Sv. 335.
FR. *acidissimus rejicitur, gelu maturescit, præstantissimum rob præbet. Vaccinium hispidulum Americæ fructus habent similes, sed majores.*
19. BERBERIS *vulgaris* frutex sylvaticus
Fl. Sv. 311. Mat. Med. 170.
FR. *acidissimus, nec crudus editur, etiam aves baccas intactas relinquunt; summe refrigerans, ad Rob & gelatinam paratur; succi citri succedaneum hinc haberi potest. vid. Act. Holm. 1749. p. 61.*

20. HIPPOPHAE *Rhamnoides* (*Finnbår*) frutex maritimus.

Fl. Sv. 906.

FR. acidissimus, crudus negligitur, ad rob paratur. Piscatores Alandi emblemata nobis tamen ingratum hinc parant. Color luteus a baccis quoque habetur. vid. Act. Holm. 1745 p. 252.

21. ARBUTUS *Uvaursi* (*Mjölon*) fruticulus procumbens sempervirens Fl. Sv. 358. Mat. Med. 211.

FR. extus ruber, fatuus, pulpa farinosa, vix pueris sapidus, avibus gratus.

22. ARBUTUS *alpinum* (*Fiällbår*) fruticulus procumbens Lapponiæ Fl. Sv. 359.

FR. caruleus, fatuus, globosus, sapore fere *Ribeos nigri*, vix Lapponibus gratus, corvis relinquendus

23. SAMBUCUS *nigra* (*Flåder*) arbor Europæ cicur Fl. Sv. 285. Mat. Med. 148.

FR. acidulus, subnarcotivus, ingratus; baccæ gallinis, ut flores Pavonibus venenatæ.

24. JUNIPERUS *communis* (*Enbår*) frutex septentrionalis sempervirens. Fl. Sv. 915. Mat. Med. 465.

FR. biennis, resinofus, dulcescens, crudus non editur; cerevisia non fermentata tamen grata a rusticis nostris hinc paratur, sed potus brevioris usus, at salutaris admodum scorbuticis. It. Oeland & Goll. p. 325.

HORTENSES.

35. FICUS *Carica* (*Fikon*) arbor Archipelagi, mansveta, Hort. Upsl. 305. Mat. Med. 478.

FR. e receptaculo factus, immaturus lactescens & venenatus; maturus sapidus, dulcis, aquoso-mucilaginosus, edulcorans, inpingvans carne laxa, rugas delens, exanthemata pellens, hircum provocans, ficcus emolliens, eccoproticus, Scabiosis & gingivis ulcerosis noxius, gravidis proficiuus.

26. FICUS *Sycomorus*. arbor Ægypti.
FR. *gratus, mollis, aquosus, dulcis, subaromaticus, e receptaculo factus, sæpe ab insectis interne eroditur.*
27. MORUS *nigra* (*svarta Mulbår*) arbor dioica, Italiæ maritima, *subcicur*, Hort. Upf. 283. Mat. Med. 422.
FR. *conglobatus, e calyce factus, niger, dulci-subacidus, refrigerans, corroborans, crudus gratissimus est & robæstantibus præstantissimum.*
28. MORUS. *rubra* (*röda Mulbår*) arbor Americæ septentrionalis, *cicur*.
FR. *ruber, præcedenti longior, cum quo etiam convenit.*
29. MORUS *alba* (*hvita Mulbår*) arbor monoica, Chinæ *cicur*, Hort. Upf. 283. 2.
FR. *præcedenti minor, subfatuus, albus, plerumque negligitur.*
30. VITIS *Vinifera* (*Winranka*) frutex scandens Zonæ temperatæ, *submansvetus*. Hort. Upf. 50. Mat. Med. 97.
FR. *dulcis s. acidulus, sapidissimus, crudus & roridus sitim excitat, impingvans carne laxa; acidior magis corroborans; Varietates australiores dulciores, septentrionales acidiores; omnia Vina ex hoc fructu, loco at non specie differunt. Grossus Agresta, maturus Uva, siccatus Passula, absque acinis Corinthiaca, fumatus Febrilis salutatur.*
31. SORBUS *sativa*. arbor Italiæ, *cicur*.
FR. *sapore Cratægi Ariæ, magnitudine Myristicæ nucis, nutriens, obstipans, flatulentus. E Sorbo aucuparia orta videtur, cujus Baccæ acidæ avibus relinquuntur.*
32. MESPILUS *germanica*. arbuscula Europæ australis, *mansveta*. Hort. Upf. 129. Mat. Med. 236.
FR. *stipticus, nec ante quam putrescit edendus; Belgis vix vero nobis sapidus, adstringens, subobstipans.*
33. ARBUTUS. *Unedo* (*smultrontråd*) arbor Europæ australis & Africa septentrionalis, *mansveta*.

- FR. *siccus, subfatuus, obstipans, magnitudine pruni.*
34. CACTUS *Opuntia*, vulgus *Ficus indica*, frutex carnosus, aphyllus, submansuetus.
FR. *inferus, ruber, diureticus urina rubra & quasi sanguinolenta.*
35. SOLANUM *Lycopersicum*, (*kårleks åplen*) Herba annua, indica, mansueta, Hort. Ups. 49. 4.
FR. *ruber, acidulus, subnauseosus, venenatus, anceps* *cibus, in embemma coctus cum carnibus cibum gratissimum præbet Hispanis & Ægyptiis.*
36. SOLANUM *Melongena*, herba annua Africae & Indiae, fera, Hort. Upsal. 49. 7.
FR. *acidulus, nauseosus, anceps Mauritanorum cibus, coctus editur.*
37. SOLANUM *incanum*, frutex Ægypti.
FR. *etsi venenata & suspecta familiae, frequentissime tamen ab Ægyptiis comeditur teste Hasselquist.*
38. BROMELIA *Ananas*, herba sempervirens Americae australis, Hort. Ups. 73.
FR. *fragrantissimus, gratissimus omnium, conglomeratus est cum caule interjecta, ad armeniacam cum vino mixtam sapore accedens, decorticatus editur.*
39. MUSA. *paradisiaca & sapientum*, (*Pisang*) herbae arboreae, sempervirentes, semel frugiferae, hybridae, Hermaphroditae, feræ, Hort. Upsal. 301.
FR. *subfarinoso-viscoso-dulcis, figura digiti majoris, brevioris vitæ, constat germine inferiori grosso, absque seminibus, decorticandus, alimentaris; & infantibus & aegrotis innoxius, absque masticatione in ore facile liquescit.*
40. ANONA *Jacca*, aliaque, species indiae, feræ.
FR. *magnus, subsquamosus, in ore sumtas pinguedinis instar diffluit, delicias inter non immerito habetur, copia vix nocet, Indis frequentissimus; quaedam Anonae*

species ante quam eduntur præparatione aliqua opus habent.

41. DURACINA *Durio*, arbor Asiæ, fera.
FR. *aculeatus, gratissimus, subgraveolens præcipue insuetis, calefaciens, aphrodisiacus, magnus, copia licet sumtus vix unquam se satis habuisse Peregrinatores dicunt, si vero noxam inferat, Piperis folium comedatur.*
42. GARCINIA *Mangostana*, arbor Asiæ, fera.
FR. *dulcissimus, gratissimus facile omnium Indiæ fructuum, saluberrimus, etiam ægris.*
43. CARICA *Papaia, (Melontråd)* arbor dioica, vix ramosa, fera.
FR. *magnitudine & figura melonis, densus, solidus, gelatinosus, colore vitelli ovi, maturus Indis gratissimus, decorticandus, cum carnibus coquitur, ventriculum non gravat.*
44. MAMMEA *americana & asiatica*, arbores Indiæ feræ.
FR. *maximus, gratus, sapore ferme Persicarum.*
45. PSIDIUM *Guajacana*, arbor Indiæ, fera.
FR. *ficcus aliquantulum, sapore Rubi idæi, obstipans non nihil, assatus editur, etiam cum saccharo.*
46. AVERRHOA *bilimbis & Carambola* arbores Asiæ caudice frugifera, feræ.
FR. *angulatus, acidissimus, adeoque refrigerans, cum sale & saccharo comeditur.*
47. MALPIGHIÆ *variæ*, arbores Americæ, & Indiæ orientalis, feræ.
FR. *aescens, Cerasi sapore, frequentissime ab Americanis in mensis secundis adhibetur.*
48. CHRYSOPHYLLUM *Cainito*, arbor Americæ, fera.
FR. *gratissimus, aphrodisiacus, frequenter occurrit in mensis secundis Indum.*
49. DIOSPYROS *Lotus, virginiana*, arbores Mauritaniae & Virginiae feræ.
FR. *simul legendus & edendus.*

50. DILLENIA *syalita*, arbuscula Asiæ, fera.
FR. *torosus, acidissimus, refrigerans Limoniorum instar, cortice capsulari multivalvi asservatur, sitim fessis Orvzæ messoribus extinguens.*
51. GENIPA *americana*, frutex Americæ, ferus.
FR. *figura ovi gallinacei, subacidus, suaveolens, gratus, rarius comeditur; atro enim ore inficit colore intra XIV dies vix abluendo, hinc etiam Indi militantes, faciem bocce tingunt succo ut feroces appareant.*
52. MELOSTOME *variæ*, frutices utriusque Indiæ, feræ.
FR. *Figura & sapore Grossulariæ, cæruleus, ore aterrimo colore inficit.*
53. OCHNA *Jabotapita*, arbor Americæ, fera.
FR. *cæruleus, sapore Myrtilli, sub adstringens, labia cærulea reddit, unde etiam negligitur.*
54. PHYTOLACCA *americana*, herba perennis, Americæ septentrionalis, subcicur.
FR. *torulosus, acido subfatuus, decem angulatus, rubro tinctorius.*

CLASSIS II.

DRUPAE.

EUROPÆÆ.

55. PRUNUS *spinosa*, (*stärkbär*) frutex indigenus. Fl. Sv. 432. Mat. Med. 231.
FR. *acido-austerus, ingratus, neglectus, refrigerans, contusus vino perfusus id gratissimum reddit, baccaë siccatae & saccharo conspersæ gratiores fiunt.*
56. PRUNUS *insititia*, (*tyska slån*) arbuscula, infrequens, cicur, inter Prunum spinosam & domesticam media est.
FR. *acidulus, cum austeritate & dulcedine, sapore grato, caro nucleis adhæret.*
57. PRUNUS *domestica*, (*plommon*) arbuscula hortensis, mansveta. Fl. Sv. 430. Mat. Med. 232. Hort. Upsl. 124.
FR.

FR. *subaescens, eccoproticus, copia sumtus facile corrumpitur, nuclei Amygdalarum amararum loco adhiberi possunt; Varietates quæ nucleum solvunt præstantiores, albi fructus magis salutare sunt & dulciores quoque.*

58. PRUNUS *Padus, (Hågg)* arbor indigena, frequens: Fl. Sv. 431.

FR. *ater, ingratus, subnauseosus, cum sale interdum editur a gulosis pueris, Norvegi baccas contusas cum spiritu aut vino miscunt, unde gratus vino conciliatur sapor.*

59. PRUNUS *virginiana*, arbor rarior, cicur.

FR. *ruber, cum præcedenti convenit, sed major & gratior.*

60. PRUNUS *Cerasus, (Kirsbår)* arbuscula hortensis, cicur. Mat. Med. 233. Hort. Upf. 125.

FR. *serotinus acidior, præcox dulcior, avide comeditur. Varietates plures sunt: Præcociores, Dulciores, Pallidiores.*

61. PRUNUS *Armeniaca (Appricos)* arbuscula rarior, mansveta, Hort. Upf. 124.

FR. *magnitudine pomi minoris, gratissimus, vix copia nocet.*

62. AMYGDALUS *Persica (Persicor)* arbuscula Persiæ rarior, mansveta, Mat. Med. 230. Hort. Upf. 123.

FR. *subvillosus, gratissimus, amarescens, consistentia Armeniacæ, nimia sumtus copia tormina sæpe excitat, Melancholicis proficiuus.*

63. CORNUS *mascula*, arbuscula Europæ, rarior, mansveta.

FR. *parum austerus, sed gratus, obstipans, bajulis solis placet.*

64. CORNUS *svecica, (Hönsbår)* herba perennis indigena. Fl. Sv. 139.

FR. *extus ruber, intus albus, aquosus, dulcis, subfatuus, humectans, iners, solis pueris placet.*

65. OLEA *europæa*, (*Oliver*) arbor Hispaniæ, Italiæ, Galliæ, mansueta. Mat. Méd. 10.
FR. *austerus, pinguis, conditus ut acetarium frequentissime adhibetur.*

EXOTICÆ.

66. PHOENIX *dactylifera*, (*Palmtråd, dadlar*) Palma Asiæ, Ægypti fera. Hort. Upsal. 306. Mat. Med. 501.
FR. *flavus, vinoso-dulcis, subpinguis, maxime alimentaris, saluberrimus, corroborans, insuetos inebrians, cum saccharo e pulpa suavis paratur conserva, Indiæ nonnullæ gentes vitam fere solo hocce fructu sustentant & varia inde parant fercula, de quibus vide Kæmpferum.*
67. MANGIFERA *indica*, arbor Asiæ, fera.
FR. *magnus, reniformis, carnosus, gratissimus, copia vix nocet; cortex crassior separandus.*
68. CORYPHA *umbraculifera*, arbor semel frugifera.
FR. *maximus, tanta provenit copia ut pagus integer per totum annum satis habeat.*
69. GRIAS *cauliflora*, arbor Americæ, fera.
FR. *magnus, gratus, simillimus Acbras, sed sapore minus grato.*
70. CHRYSOBALANUS *Itaco*, arbor Americæ, fera.
FR. *sapore Pruni domesticæ, caute assumendus; nam facile corrumpitur, conditus muria succedaneus Mammææ esse potest.*
71. CALOPHYLLUM *Calaba & Inophyllum*, arbores utriusque Indiæ.
FR. *primo dulcis, postea amaricans, ob amaritiam paucis gratus.*
72. SPONDIAS *Mombin*, arbor Americæ, fera.
FR. *acris, subcorrosivus, sale muriatico maceratus editur.*
73. ELLOCARPUS *ferrata*, arbor Asiæ.
FR. *sapidus in aliis regionibus plus in aliis minus, olivarum instar conditus plerumque assumitur.*

74. EUGENIA *Iambos*, arbor Malabariæ.
FR. *dulcis, subacidus, tener, gratissimus, odoratus, in initio prandii frequenter adhibetur, integer manducatur & succus, cæteris emissis, deglutitur.*
75. CORDIA *Myxa, sebestena*, arbores Syriæ, Ægypti, Asiæ, Mat. Med. 171.
FR. *mucilaginosus, dulcis, adstringens, nutriens, humectans, a fructu viscus aucuparia paratur apud Indos.*
76. RHAMNUS *Fujuba & Zizyphus*, arbores Indiæ orientalis. Mat. Med. 74. *Zizyphus e Syria introducta tempore Augusti.*
FR. *dulcis, vinosus, gratus, Fujuba pectori & renibus salubris.*
77. RHAMNUS *Lotus*, frutex Barbariæ.
FR. *dulcis, suavissimus, fragrans, copia vix nocet, Loto- phagos veterum ex hac vixisse plures recentiores statuunt.*
78. LAURUS *persea*, arbor Asiæ & Americæ.
FR. *parum gratus, in Persia venenatus creditur, sed ibi non occurrit.*
79. MORINGA *varia*, arbuscula utriusque Indiæ.
FR. *Indis placet vix vero Europæis.*

CLASSIS. III.

P O M A.

ARBORES.

80. PYRUS *communis*, (*Pâron*) arbor Europæ, cicur, Hort. Upf. 130. Fl. Sv. 436. *Varietates sunt imprimis sylvestris, Falerna, Faronia, Pompejana &c.*
FR. *Sylvestris austerus; Falerna gratissimus; crudus flatulentus, coctus saluberrimus.*
81. PYRUS *malus*, (*Apple*) arbor Europæ, cicur, Fl. Sv. 437. Mat. Med. 237. Hort. Upf. 130.

FR.

FR. *Varietates sunt Sylvestris, Borstorphiana, Prasomila &c. Sylvestris acidissimus, cultus vario sapore occurrit, saepe gratissimo, crudus flatulentus, coctus salubris. Sylvestris lacti incoctus refrigerans jusculum mesoribus dat; Poma Borstorphientia saluberrima censentur.*

82. PYRUS *Cydonia, (Quitten), arbor Europæ infrequens, subcicur. Mat. Med. 238.*

FR. *subpilosus, odoratissimus, austerus, acidus, crudus durus & ingratus, coctus vero cum Cinnamomo sapidissimus est simulque stomachicus, refrigerans, aphrodisiacus, mucilago ejus optima, nam ventriculum non onerat, Romani poma odoris gratia in cubiculis salutariis servabant, horum quoque mos fuit, ut Nupta antequam cubitum iret pomum devoraret. Poma hesperidium Veterum aut mala aurea hæc fuerunt.*

83. PUNICA *Granatum, arbor Africae, Italiae, Hispaniae, mansveta. Hort. Ups. 122. Mat. Med. 223.*

FR. *magnus, ruber, austerus, subanodynus, stomachicus.*

84. CITRUS *Medica, (citron) Limonia, (Lemoner) arbor Mediae, Persiae mansveta. Mat. Med. 366. Hort. Ups. 236.*

FR. *Epidermis aromatica, Cortex acris; Pulpa conglomerata, acidissima, Albedo adstringens; pulpa refrigerans, antiscorbutica, in potu Polopuntia frequenter adhibetur succus, etiam ad condimenta cibi, vomitum a putredine curat. Romanis innotuit post Virgilium & Plinium, ante tempora Paladii.*

85. CITRUS *Aurantium, (Pomerans) arbor Asiae mansveta, priscis Romanis ignota, Hort. Ups. 236. Mat. Med. 367.*

FR. *Cortex ut precedentis, pulpa conglomerata; dulcis, stomachicus, integer assatus in potum Bischoff adhibetur.*

HERBÆ.

86. CUCUMIS *Melo, (Melon) herba Ægypti subfera, Hort. Ups. 292. Mat. Med. 444. FR.*

FR. *magnus, sapidus, fragans, copiose ingestus carnes laxas reddit & ad febres intermittentes proclivos facit, immaturus Choleram sæpe excitavit etiam senibus Lethargum; Galli post sumtum fructum unam vel alteram radicem Raphani sativi comedunt, integer fructus sine noxa devorari potest in primis si vinum superbibatur. Cucumis Dudaim simillimus Meloni, sed vix citri magnitudine, at sapore & odore melonem longe antecellit.*

87. **CUCUMIS sativus, (Gurka) herba Ægypti, mansveta.** Mat. Med. 445. Hort. Upf. 292.

FR. *per se ingratus, nec maturus facile editur, copia febres intermittentes provocat. Nostrates immaturos fructus ad acetaria parant, Ægyptii vero maturos edunt.*

88. **CUCUMIS Chate, herba Ægypti Nili.**

FR. *aquosus, dulcescens, frigidiusculus, delictum magnatum Mahomedanorum.*

89. **CUCURBITA Citrullus, (Watten meloner) herba Ægypti submansveta.** Hort. Upf. 292. Mat. Med. 443.

FR. *pulpa aquosa, conglaciata quasi, cortici proxime albicat. interne albo-sanguinea est; humectans, refrigerans, maximus duorum sæpe pedum diametro transversali; pulpa Ægyptiis & cibus & Medicina est; si nimia sumatur copia, varia inde pullulant mala, ut Colica, Diarrhæa, Dysenteria, Dystocia &c. bocce fructu si calidissimæ Indiæ habitatores distituerentur, æstu solis facile perirent.*

90. **CUCURBITA Pepo, (Pompa) herba Indiæ, subcicur** Hort. Upf. 291.

FR. *pulpa fatua, crudus non editur; magnus, coquitur in obsoniis, cum aromatibus præparatur, puls hinc conficitur cum lacte, butyro, vino & pipere; carnes laxas generat.*

91. **CUCURBITA Lagenaria, (Calabass) herba Ægypti & Arabiæ annua, subcicur.** Hort. Upf. 291. Mat. Med. 442.

FR.

FR. *crudus non placet, fatuus & iners, per totum annum successive maturescens, coquitur, aceto adspargitur & conditur, cortex quoque oryza & carne contusa impletur, farcimtnis instar, a pauperibus. in cibum præcipue vertitur.*

CLASSIS IV.

LEGUMINA.

PEREGRINA.

92. CERATONIA *filiqua, (Jobannis Brød) arbor Orientalis mansveta, Hort. Upl. 296. Mat. Med. 455.*

FR. *dulcis, siccior, pauperibus suisque porrigitur; soda, Raucedine, Astmate laborantibus opitulatur, victum filii deperditi fuisse creditur.*

93. TAMARINDUS *indica, arbor Asiæ, Arabiæ, fera Hort. Upl. 15. Mat. Med. 28.*

FR. *pulpa nigra, acida, occultum nauseosum continens, refrigerans, sitim in India peregrinantium restinguit.*

94. CASSIA *Fistula, arbor Ægypti, Alexandriæ fera., Mat. Med. 199.*

FR. *dulcis, varius in cibum vertitur, acidus factus hystericis nocet.*

95. EPIDENDRON *Vanilla, frutex parasiticus Americae, ferus, Mat. Med. 413.*

FR. *succulentus, semine pulvereo nigricante, dulcis, fragrans, calefaciens, chocolatam intrat, digestionem promovet, Melancholicis & Hystericis salutaris.*

96. HYMENÆA *Courbaril, arbor Americae, fera Hort. Upl. 305.*

FR. *semina farina dulci circumdata sunt, ex qua panem conficere charitas onnonæ docuit.*

CULTA.

97. PHASEOLUS *vulgaris, (turkska bõner) herba annua Asiæ mansveta, Hort. Upl. 213. Mat. Med. 351.*

- FR. *subdulcis, flatulentus, nutriens, in culina quam in officina plus præstat utilitatis; ad acidulas frequenter comeditur.*
98. DOLICOS *Soija*, planta peregrina Indiæ orientalis, Mat. Med. 363.
FR. *subdulcis, hinc paratur Soija præstantissimum carnis elixata condimentum, vid. Kæmpfer Amæn. Acad.*
99. PISUM *sativum*, (*ârter*) herba annua Europæ cicur Hort. Upf. 215. Mat. Med. 352.
FR. *siccus, dulcis, flatulentus, nutriens, nostratibus quotidianus cibus.*
100. PISUM *maritima*, (*hafs ârter*) herba perennis Fl. Sv. 640
FR. *siccus, cum præcedente convenit, fere neglectus.*
101. VICIA *Faba*, (*Bönor*) herba annua Ægypti, cicur, Hort. Upf. 218. Mat. Med. 353.
FR. *dulcis, siccior Pisis, flatulentus, nutriens, rusticis frequentissimus cibus.*
102. VICIA *sativa*, (*Wicker*) herba annua Europæ cicur Hort. Upf. 218. Fl. Sv. 654.
FR. *dulcis, sed minus præcedentibus, nutriens, rusticis relinquendus, robustum enim ventriculum & laboriosam vitam requirit.*
103. VICIA *Cracca*, (*mus-ârter*) herba perennis indigena Fl. Sv. 652.
FR. *parvus, minus sapidus, unde etiam negligitur, nutriens, equi inde cito pingvescunt.*
104. ERVUM *Lens*, (*Linsor*) herba annua orientalis, cicur Hort. Upf. 224. Mat. Med. 360.
FR. *lentiformis, siccus, subdulcis, nutriens, flatulentus, coctus externo applicatus variolas maturat, copiose esitatus Leporam & cancrem excitare creditur; Galli tamen fructum frequentius edunt.*
105. CICER *arietinum* (*fontanell ârter*) herba annua orientalis cicur. Hort. Upf. 224. Mat. Med. 359.

FR. *gibbosus, siccus, nutriens, flatulentus, bajulis relin-
quendus; tostus Coffeæ loco adbiberi potest, Orientali-
bus peregrinantibus usitatissimus.*

106. TRIGONELLA *Fœnum græcum*, herba annua Euro-
pæ cicur Hort. Upf. 229. Mat. Med. 356.

FR. *compositus, rhombæus, coctus fœminas Ægyptiacas
obesas reddit.*

107. LUPINUS *albus, (varg bôna)* herba orientalis cicur
Hort. Upf. 209. Mat. Med. 350.

FR. *amaricans, infusione aquæ calidæ esculentus & dul-
cior redditur; magnas vult vires vitæ,*

CLASSIS V.

CEREALIA.

108. ORYZA *sativa. (Risgryn)* gramen Asiæ palustre, fe-
rum Mat. Med. 174.

FR. *farinosus, sapidus, nutriens, farina albissima, coctus
calidus oculos nocet & hæmorrhoides provocat, hinc fri-
gefactus sumendus, Mabomedani Oryzam in balneo va-
poris præparant.*

109. TRITICA *annua, (hvete)* gramina frequentiora
Hort. Upf. 21. 1, 2, 3, 4, Mat. Med. 36.

FR. *farinaceus, dulcis, egregie nutriens, hinc parantur,
ferculæ, pultes, & panes præstantissimi.*

110. SECALE *cereale, (Råg)* gramen frequens, cicur
Hort. Upf. 22.

FR. *Tritico magis acescens, & minus obstipans, ex hoc
panis septentrionalibus populis frequentissimus.*

111. HORDEUM *hexasticon & disticon, (Korn)* gramen
frequens, cicur, Hort. Upf. 23. 3, 5. Mat. Med. 35.

FR. *farinaceus, nutriens, refrigerans, panis bordeaceus se-
calino vilior, hinc paratur cerevisia, usu frequentissima.*

112. AVENA *sativa vel muda, (Hafvra)* gramen frequens
cicur Mat. Med. 78.

FR. *farinaceus, submucilaginosus, refrigerans, pauperi-
bus & equis propinatur, juscula refrigerantia hinc pa-
rantur.*

113. PANICUM *italicum, miliaceum, (Hårs grynn)* gramen Europæ australis, cicur. Mat. Med. 34 Hort. Upf. 19 & 20.
FR. *parvus, dulcis, nutriens, brevi fastidium facit, ad pulmenta & pultes apud exteros adhibetur.*
114. FESTUCA *natans, (Manna grynn)* gramen Europæ palustre, spontaneum Fl. Sv. 95.
FR. *parvus, dulcis, nutriens, pultes hinc præstantiores parantur, fere ut a seminibus Oryzæ, colligendi modum vid. No. Præf. It. Scan. p. 349.*
115. HOLCUS *Sorghum*, gramen Asiæ ferum, Hort. Upf. 301.
FR. *subdulcis, nutriens, ante Europæorum adventum in usu fuit. Terrarienses hinc pultes parant.*
116. HOLCUS *spicatus*, gramen Asiæ ferum.
FR. *pisiformis, in spicam conglomeratus, farinaceus, Indi spicam vix maturam assatam edunt.*
117. ZIZANIA *aquatica*, gramen Americæ septentrionalis, aquaticum.
FR. *figura Oryzæ, farinaceus, primarius incolis indigenis cibus.*
118. ZEA *Mais, (Turkiskt bvet)* gramen Americæ septentrionalis, subcicur Hort. Upf. 281.
FR. *magnitudine Pisi, siccus, obstipans, rusticis relinqueretur, difficile enim digeretur.*
119. POLYGONUM *Fagogyrum, (Bobvete) Tartaricum*, herbæ orientales, annuæ, cicures Fl. Sv. 345. Mat. Med. 188. Hort. Upf. 96.
FR. *triqueter, nudus, farinaceus, nutriens, admodum obstipans, pultem præstantem præbet, Tritico minus accensens; de Polygono tartarico vid. act. Holm. 1746. p. 2.*

CLASSIS VI.

N U C E S.

120. COCUS *nucifera*, palma Asiæ fera.

FR.

FR. *maximus, decorticandus, Caro nuclei alimentaris, dura coqvenda. Nucleus cāvus lacte scatet, unde cum seminibus Oryzæ & Sacchari arundine paratur potus Arab.*

121. THEOBROMA Cacao, arbor Americæ, fera, bis quotannis floret Mat. Med. 364.

FR. *polypermus, pingvis, dulcis, adprodisiacus, hinc chocolata habetur, Hypochondriacis & Hystericis proficua.*

122. AMYGDALUS communis, (Mandlar) arbor Europæ mansveta Mat. Med. 229. Hort Upf. 123.

FR. *drupa sicca; nucleus dulcis, subpingvis, nutriens, acria involvens. In culina cupedinariorum usus amygdali multumplex, tostus coffeæ modo propinatur. Varietas amara feris letbalis & ebrietatis vinosæ remedium.*

123. PITSTACIA vera, arbor orientalis Italiæ, mansveta Mat. Med. 454.

FR. *dulcis, subpingvis sapore Amygdali, nutriens.*

124. PINUS Pineæ, (spanstall) arbor Hispaniæ, mansveta Hort. Upf. 288. Mat. Med. 438.

FR. *subdulcis, nutriens, cum amygdalo convenit.*

125. PINUS Cembra, arbor Tartariæ, cicur.

FR. *magnitudine & sapore nucleorum pineorum, nutriens.*

126. CORYLUS Avellana, (Hifel) arbor Europæ, indigena, Fl. Sv. 873. Mat. Med. 411.

FR. *siccus, durus, nutriens, pueris puellisqve delictum, anbelosis & asthmaticis noxius.*

127. JUGLANDES varia, (Hvalnötter) arbores Americæ septentrionalis, cicures. Mat. Med. 330 Hort. Upf. 286.

FR. *drupa sicca, nucleus subdulcis, siccus, sapidus, anthelminticus, in Cephalalgia, Angina & Paralyfi lingvæ nocet.*

128. FAGUS Castanea, arbor Europæ meridionalis, subcicur. Hort. Upf. 287. Mat. Med. 429.

FR. *disfermus, subdulcis, pericarpio coriario, nutriens, flatulentus, ustulandus.*

7619

Antiquarische Samml. 4.17 Nr. 62

129. ANACARDIUM *occidentale*, (*Lifstråd*) arbor Indiae
fera Hort. Upf. 102. Mat. Med. 206.
FR. *reniformis, dulcis, nutriens, Mellugo sive succus in-*
ter diptæm, altra est & acerrima, lintea maculis indele-
bilibus insiciens.
130. TRAPA *natans*, (*Wattunötter*) herba aquatica cicur
Fl. Sv. 140. Mat. Med. 52.
FR. *spinofus, duleis, nutriens, obstipans, flatulentus Ve-*
netiis copiosissimus, assatus comeditur.
131. NYMPHÆA *Nelumbo*, herba Ægypti Nili. aquatica.
FR. *turbinatus, polyspermus, semina nucum coryli instar*
apparent, antivenericus; ab hoc primo panem confecerunt
veteres, Pythagoras ubi dicit a Fabis abstinendum, hujus semina intelligit.
132. CARLINA *acaulis*, planta Italiae perennis cicur Hort.
Upf. 252. Mat. Med. 378.
FR. *receptaculum est, coctus a quibusdam comeditur.*
133. CYNARA *Scolymus*, (*Kronårtskoker*) planta Italiae
Siciliae perennis, Hort. Upf. 251.
FR. *receptaculum est, coctus adbibetur.*

Min VÂN.

Du tidigt mogen frukt af vett och snille ger,
Du stiftar dig beröm, och dina vänner fågnar.
Far fort at gagna mer och mer
En Vettenskap den Flora hågnar,
Tro såkert allmänhetens nit:
Ej stadnar vid at önska lycka,
Belöning skal förtjänsten smycka;
Det blifve frucken af din flit.

S. O. T.

